



Warszawa, dnia 20 września 2021 r.

Stanowisko

Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu

Krajowej Rady Radców Prawnych

dotyczące dopuszczalności zajęcia, na polecenie przełożonego, stanowiska lub wydania opinii przez radcę prawnego w przedmiocie sprawy ze stosunku pracy innego radcy prawnego, zatrudnionego w tym samym urzędzie

1. Przedmiot sprawy.

W dniu 20 sierpnia 2021 roku do Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych (zwanej dalej: Komisją) skierowany został wniosek pochodzący od radcy prawnego o dokonanie interpretacji zapisów Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w zakresie dotyczącym możliwości wydania przez radcę prawnego – na polecenie służbowe przełożonego – opinii bądź stanowiska dotyczącego stosunku pracy innego radcy prawnego, zatrudnionego w tym samym urzędzie, z tym zastrzeżeniem, że radcowie ci nie wykonują swych obowiązków w ramach tej samej komórki organizacyjnej.

Wnioskodawca wyjaśnił, że jest zatrudniony w korpusie służby cywilnej, w urzędzie administracji publicznej, w komórce odpowiedzialnej za sprawy kadrowe. Formalnie jego przełożonym jest osoba, sprawująca funkcję kierownika tej komórki organizacyjnej. Wnioskodawca świadczy wyłącznie pomoc prawną związaną ze sprawami kadrowymi tego urzędu. Oprócz wnioskodawcy – w innej komórce organizacyjnej, realizującej typowe zadania z zakresu obsługi prawnej (co do zasady z wyłączeniem spraw z zakresu prawa pracy) – są zatrudnieni inni radcowie prawni. Na co dzień wnioskodawca nie posiada żadnej styczności z tymi radcami prawnymi, a ewentualne sprawy związane ze sprawami, którymi się zajmuje, konsultuje wyłącznie z radcą prawnym, będącym kierownikiem tej komórki organizacyjnej i koordynatorem radców prawnych zatrudnionych w komórce prawnej urzędu.



Wnioskodawca został poproszony przez swojego przełożonego o stanowisko dotyczące sprawy ze stosunku pracy jednego z radców prawnych, zatrudnionych w komórce prawnej urzędu. Powołując się na art. 27 pkt 4 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego odmówił udzielenia pomocy prawnej, wychodząc z założenia, że sprawa dotyczy radcy prawnego, który wykonuje czynności zawodowe w tym samym czasie (w ramach stosunku pracy tak jak on) i na rzecz tego samego klienta.

W skierowanym do Komisji wniosku można wyodrębnić następujące, wymagające wyjaśnienia zagadnienia:

1. Czy w sytuacji, w której brak jest jakiegokolwiek kontaktu pomiędzy wnioskodawcą, a tym radcą prawnym (zatrudnienie w odrębnych komórkach organizacyjnych), nie ma między nimi żadnych osobistych ani faktycznych relacji rzeczywiście uzasadniona jest w odmowa udzielenia pomocy prawnej, stosownie do treści art. 27 pkt 4 Kodeksu Etyki, zwłaszcza że w świetle innego przepisu Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, radcy prawnemu nie wolno podejmować czynności zmierzających do pozbawienia innego radcy prawnego zatrudnienia (a taka sytuacja może ewentualnie zdarzyć się w tym przypadku) lub utraty klienta, chyba że wynika to z jego obowiązków przewidzianych prawem?
2. Czy w sytuacji, w której dojdzie do ewentualnego sporu sądowego z potencjalnie recenzowanym radcą prawnym, wnioskodawca może przyjąć pełnomocnictwo procesowe do reprezentacji klienta – pracodawcy tego radcy prawnego?
3. Jeżeli zasadna jest odmowa udzielenia pomocy prawnej, stosownie do zapisów art. 27 pkt 4 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, to czy inny radca prawny – któremu pracodawca udzieli ad hoc zlecenia do udzielenia pomocy prawnej dotyczącej radcy prawnego zatrudnionego w urzędzie, może udzielić takiej pomocy, skoro brzmienie tego zapisu w sposób dosłowny mówi o sytuacji: „wykonywaniu czynności zawodowych w tym samym czasie na rzecz tego samego klienta”?



2. Źródła prawa i materiały wykorzystane do zajęcia stanowiska.

W celu przedstawienia stanowiska w sprawie oparto się na następujących przepisach prawa i materiałach:

1. Ustawa z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2020r. poz. 75 z późn. zm.) – art. 6 ust. 1;
2. Kodeks Etyki Radcy Prawnego - Uchwała Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego – art. 10, art. 27 pkt 4;
3. T. Scheffler (red.), Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz. Wyd. 3, Warszawa 2021

3. Analiza zagadnienia.

3.1. Przedstawiony we wniosku stan faktyczny jednoznacznie wskazuje, że sytuacja w której znalazł się wnioskodawca – z racji zlecenia otrzymanego od przełożonego – może prowadzić do wykonywania zawodu radcy prawnego w okolicznościach stwarzających ryzyko konfliktu interesu. Jedną z fundamentalnych zasad Kodeksu Etyki Radcy Prawnego jest unikanie, za wszelką cenę, świadczenia pomocy prawnej w warunkach konfliktu interesu i to nie tylko wynikającego z obowiązku zachowania lojalności wobec klienta, ale również powinności respektowania zasad koleżeństwa w samorządzie zawodowym. *Unikanie przez radcę prawnego konfliktu interesów ma przede wszystkim na celu ochronę głównych zasad, którymi powinien kierować się radca prawny przy wykonywaniu czynności zawodowych, tj. niezależności podejmowanych działań, zachowania tajemnicy zawodowej oraz lojalności w stosunku do klienta.* (cyt. T. Scheffler (red.), Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz. Wyd. 3, Warszawa 2021 – komentarz do art. 10 teza 1).

Kodeks Etyki Radcy Prawnego we wskazanym przez wnioskodawcę art. 27 statuuje zakaz świadczenia pomocy prawnej przez radcę prawnego w ściśle i enumeratywnie określonych przypadkach, przy czym zakaz ten ma charakter bezwzględny. Zwrócić należy uwagę, iż prawodawca zastrzegł brak możliwości udzielenia pomocy prawnej rozumianej – zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych – jako w szczególności:



udzielanie porad i konsultacji prawnych, sporządzanie opinii prawnych, opracowywanie projektów aktów prawnych oraz występowanie przed urzędami i sądami w charakterze pełnomocnika lub obrońcy. Co istotne przepisy Kodeksu Etyki Radcy Prawnego nie przewidują od tego zakazu wyjątków.

W analizowanym przypadku Komisja skupi się na brzmieniu art. 27 pkt 4 w myśl, którego radca prawny nie może udzielić pomocy prawnej, jeżeli sprawa dotyczy radcy prawnego, adwokata lub innej osoby, z którą radca prawny może na podstawie przepisów prawa wspólnie wykonywać zawód – o ile wykonują czynności zawodowe w tym samym czasie na rzecz tego samego klienta. *Zakaz dotyczy sytuacji, w której radca prawny oraz jedna z osób wymienionych w postanowieniu art. 27 pkt 4 KERP wykonują w tym samym czasie czynności zawodowe na rzecz tego samego klienta, a w związku z wykonywaniem tych czynności pojawia się odrębne zagadnienie (konflikt, sprawa), która dotyczy jednej z tych osób (adwokata, radcy prawnego, innej osoby, z którą radca prawny może wykonywać zawód, i wspólnego klienta)* (cyt. za Woroniecka [w:] T. Scheffler (red.), Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz. Wyd. 3, Warszawa 2021 – komentarz do art. 27 teza 19).

3.2. Istota przedstawionego zagadnienia sprowadza się do oceny czy wnioskodawca, dostrzegając sytuację wskazującą na potencjalny konflikt interesów, postąpił prawidłowo odmawiając udzielenia pomocy prawnej pracodawcy, w sytuacji gdy nie miał w sferze zawodowej ani prywatnej żadnych relacji z radcą prawnym, co do sprawy którego miał się wypowiedzieć zawodowo.

Wskazany przepis art. 27 pkt 4 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego jest jednoznaczny w swej treści. Nie daje podstaw do nadinterpretacji, jasno wskazując jakie okoliczności należy wziąć pod uwagę, aby właściwie ocenić czy pomoc prawna jakiej ma udzielić radca prawny jest objęta kodeksowym zakazem. Radca prawny nie może udzielić pomocy prawnej jeśli:

1. sprawa dotyczy radcy prawnego, adwokata lub innej osoby, z którą radca prawny może na podstawie przepisów prawa wspólnie wykonywać zawód;
2. o ile wykonują czynności zawodowe w tym samym czasie na rzecz tego samego klienta.



Cytowany przepis nie uzasadnia wykładni w zależności od tego: czy (przyjmując w uproszczeniu) radcowie prawni znają się zawodowo lub prywatnie; czy mieli ze sobą jakąkolwiek styczność, wykonując zawód radcy prawnego; czy wykonują zawód na podstawie takich samych czy różnych stosunków prawnych. Istotne jest jedynie to czy w tym samym czasie wykonują jakiegokolwiek czynności zawodowe na rzecz tego samego klienta. Zamierzeniem regulacji zawartej w Kodeksie Etyki Radcy Prawnego jest eliminacja każdego rodzaju ryzyka konfliktu interesów, także li tylko potencjalnego, nawet jeśli wydawałby się – w świetle istniejących okoliczności faktycznych – jedynie iluzoryczny. Tak więc każdy przypadek udzielenia pomocy prawnej przez radcę prawnego, w sprawie która dotyczy innego radcy prawnego, adwokata lub innej osoby, z którą radca prawny może na podstawie przepisów prawa wspólnie wykonywać zawód, a jednocześnie wykonują czynności zawodowe w tym samym czasie na rzecz tego samego klienta, będzie sprzeczny z zasadami Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i jako taki niedopuszczalny. Wydaje się, że powyższa konstatacja stanowi odpowiedź zarówno na pytanie nr 1 jak i pytanie nr 2 postawione przez wnioskodawcę. Zakaz udzielenia pomocy prawnej obejmuje bowiem także ewentualne zastępstwo procesowe z racji brzmienia wspomnianego już art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych.

3.3. Komisja Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych, udzielając odpowiedzi na postawione we wniosku pytanie nr 3 *„Jeżeli zasadna jest odmowa udzielenia pomocy prawnej, stosownie do zapisów art. 27 pkt 4 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, to czy inny radca prawny – któremu pracodawca udzieli ad hoc zlecenia do udzielenia pomocy prawnej dotyczącej radcy prawnego zatrudnionego w urzędzie, może udzielić takiej pomocy, skoro brzmienie tego zapisu w sposób dosłowny mówi o sytuacji: „wykonywania czynności zawodowe w tym samym czasie na rzecz tego samego klienta”?* wskazuje, że w świetle omawianego przepisu Kodeksu Etyki Radcy Prawnego nie sposób dostrzec przeszkód, aby wspólny pracodawca radców prawnych w tym przypadku, do sprawy związanej z jednym z nich skorzystał z pomocy prawnej innego radcy prawnego – ad hoc – który dotychczas nie wykonywał na jego rzecz czynności zawodowych. Oczywiście założenie takie jest prawidłowe, o ile nie zachodzą inne okoliczności, które w świetle przepisów Kodeksu Etyki



Radcy Prawnego wyłączają możliwość udzielenia pomocy prawnej. Przypomnieć należy, że z istoty omawianego przepisu (art. 27 pkt 4 Kodeksu) wynika, że aby powstała sytuacja niedopuszczalnego konfliktu obaj radcowie prawni wykonywali w tym samym czasie czynności zawodowe na rzecz tego samego klienta, a w związku z wykonywaniem tych czynności pojawia się odrębne zagadnienie (konflikt, sprawa), która dotyczy jednej z tych osób. Zlecenie czynności zawodowych innemu radcy prawnemu ad hoc, który dotychczas nie świadczył żadnej pomocy klientowi, a tym samym nie wykonywał czynności zawodowych w tym samym czasie, co radca prawny, którego dotyczy sprawa, pozostaje poza dyspozycją art. 27 pkt 4 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego. Nie zachodzi jedna z dwóch przesłanek stwarzających warunki rodzące konflikt interesów, które muszą wystąpić łącznie.

3.4. Komisja Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych zwraca uwagę, że powinność unikania konfliktu interesów z uwagi na uregulowanie zawarte w art. 27 pkt 4 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego nie dotyczy wykonywania czynności zawodowych wyłącznie przez radców prawnych, ale także adwokata lub innej osoby, z którą radca prawny może na podstawie przepisów prawa wspólnie wykonywać zawód. Niewątpliwie zatem od członków samorządu radcowskiego wymaga się prezentowania wysokich standardów etycznych, a także respektowania zasady lojalności i koleżeństwa nie tylko w stosunku do członków tego samorządu, ale także przedstawicieli korporacji zawodowych uprawnionych do współpracy z radcami prawnymi w różnych przewidzianych prawem formach.

4. Podsumowanie.

A. Wskazany przepis art. 27 pkt 4 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego jest jednoznaczny w swej treści. Nie daje podstaw do nadinterpretacji, jasno wskazując jakie okoliczności należy wziąć pod uwagę, aby właściwie ocenić czy pomoc prawna jakiej ma udzielić radca prawny jest objęta kodeksowym zakazem.

B. Cytowany przepis nie pozwala na dokonywanie jego wykładni w zależności od tego: czy (przyjmując w uproszczeniu) radcowie prawni znajdują się zawodowo lub prywatnie; czy



mieli ze sobą jakąkolwiek styczność, wykonując zawód radcy prawnego; czy wykonują zawód na podstawie takich samych czy różnych stosunków prawnych. Istotne jest jedynie to czy w tym samym czasie wykonują jakiegokolwiek czynności zawodowe na rzecz tego samego klienta.

C. W świetle omawianego przepisu Kodeksu Etyki Radcy Prawnego nie sposób dostrzec przeszkód, aby wspólny pracodawca radców prawnych w tym przypadku, do sprawy związanej z jednym z nich skorzystał z pomocy prawnej innego radcy prawnego – ad hoc – który dotychczas nie wykonywał na jego rzecz czynności zawodowych. Oczywiście założenie takie jest prawidłowe, o ile nie zachodzą inne okoliczności, które w świetle przepisów Kodeksu Etyki Radcy Prawnego wyłączają możliwość udzielenia pomocy prawnej.

D. Powinność unikania konfliktu interesów z uwagi na uregulowanie zawarte w art. 27 pkt 4 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego nie dotyczy wykonywania czynności zawodowych wyłącznie przez radców prawnych, ale także adwokata lub innej osoby, z którą radca prawny może na podstawie przepisów prawa wspólnie wykonywać zawód. Niewątpliwie zatem od członków samorządu radcowskiego wymaga się prezentowania wysokich standardów etycznych, a także respektowania zasady lojalności i koleżeństwa nie tylko w stosunku do członków tego samorządu, ale także przedstawicieli korporacji zawodowych uprawnionych do współpracy z radcami prawnymi w różnych przewidzianych prawem formach.

Opracowanie:

r.pr. Zbigniew Jacek Minkiewicz

Przewodniczący

Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu

Krajowej Rady Radców Prawnych

r.pr. Ryszard Wilmanowicz